

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Advies Weerbare Westhoek

Samenvatting:

Naar aanleiding van de overstromingen in november 2023 in het IJzerbekken, besliste de Vlaamse Regering op 17 november 2023 om een taskforce aan te stellen met als opdracht om binnen de maand een onderbouwd advies uit te brengen over de verdere aanpak van waterveiligheid en duurzaam waterbeheer in de Westhoek. Het advies wordt door middel van deze mededeling overgemaakt aan de Vlaamse Regering. Het advies bevat een reeks van concrete maatregelen op de korte termijn en een plan van aanpak om te komen tot een systeemaanpak op middellange en lange termijn om het overstromings- en waterschaarsterisico te doen dalen.

Taskforce

In de maand november 2023 kreeg Vlaanderen heel wat regenval te verwerken. Vooral de Westhoek werd niet gespaard. De combinatie van een door hoge grondwaterstanden verzadigde bodem, dood tij, aanhoudende westenwind en zware neerslag stroomopwaarts in Frankrijk, leidden ertoe dat verschillende waterlopen buiten hun oevers traden.

Gelet op de verdere aanpak van waterveiligheid en duurzaam waterbeheer in de Westhoek en het IJzerbekken heeft de Vlaamse Regering op 17 november 2023 een beperkte kerngroep aangesteld om binnen een termijn van één maand een onderbouwd advies uit te brengen aan de Vlaamse Regering, met concrete acties en verbeterpunten op zowel korte, middellange als lange termijn met het oog op een verbetering van de waterveiligheid in de Westhoek en meer bijzonder het IJzerbekken. Hierbij worden ook knelpunten die uitvoering op het terrein in de weg staan in kaart gebracht, onder meer in het kader van vergunningsprocedures.

Daarbij wordt verder gewerkt op het bestaande advies Weerbaar Waterland en projecten en programma's die daaruit voort vloeien of verder invulling aan geven zoals de Blue Deal en het Klimaatadaptatieplan. Alle technische bevindingen van alle betrokken partners in het IJzerbekken worden ook meegenomen.

Proces

De Taskforce kwam 3 maal samen op 24 november, 1 december en 5 december in Diksmuide. Voor de opmaak van het advies werd input gevraagd aan de betrokken gemeentes, de Zuidijzerpolder en Westkustpolder, de provincie West-Vlaanderen, de Vlaamse Landmaatschappij, de Vlaamse Milieumaatschappij, departement Omgeving, departement Mobiliteit en Openbare Werken, De Vlaamse Waterweg en het departement Kanselarij en Buitenlandse Zaken. Aansluitend aan de bijeenkomsten van de taskforce werd telkens door de voorzitters van de taskforce een terugkoppeling voorzien naar de burgemeesters van de betrokken gemeenten.

Advies Weerbare Westhoek

Op vraag van de Vlaamse regering formuleerde de Taskforce Weerbare Westhoek een onderbouwd advies om de waterveiligheid in de Westhoek te verbeteren, en meer bijzonder in het IJzerbekken. De Taskforce hield hierbij rekening met de eigenheid van het gebied, maar maakte ook de link naar het beleidskader Weerbaar Waterland. Daarin wordt gepleit voor een brongerichte aanpak en koppelkansen met droogtebeheer, omdat wateroverlast en droogte nu éénmaal met elkaar zijn verbonden. Uiteraard werd ook rekening gehouden met andere beleidskaders zoals de Blue Deal en het Vlaams Klimaatadaptatieplan. Vertrekkend vanuit het breder kader, werd nagedacht over een plan van aanpak zowel op korte als op langere termijn.

Op korte termijn worden een 70-tal maatregelen voorgesteld. Het zijn zogenaamde no-regret-maatregelen, die m.a.w. effectief en efficiënt zijn onder elk van de klimaatscenario's en niet ten nadele van andere cruciale problematieken in de regio.

Het gaat hierbij zowel om **terreinmaatregelen** (van bovenstrooms vasthouden van water over buffering in en langs waterlopen tot afvloeiing naar zee en beschermingsmaatregelen) als om **maatregelen op vlak van beleid en regelgeving, onderzoek en monitoring, communicatie en sensibilisering**. Hierbij worden ook voorstellen gedaan om bestaande knelpunten die de uitvoering op het terrein verhinderen (bv. met betrekking tot vergunningverlening en regelgeving) zoveel als mogelijk weg te werken waarbij inzonderheid aandacht dient te gaan naar de vergunningverlening van beperkte waterveiligheidsingrepen door publieke en private actoren.

Deze maatregelen kunnen bovendien gekaderd worden binnen de 3 principes van waterveiligheid en zetten in op **Preventie, Protectie en Paraatheid**.

Alle maatregelen worden zodanig ontworpen dat ze niet permanent extra water afvoeren, maar enkel wanneer het moet om wateroverlast te voorkomen. Waar mogelijk zorgen de maatregelen er ook voor dat extra water kan worden vastgehouden. Ze dragen dus ook bij tot het garanderen van de waterbeschikbaarheid tijdens langdurige droogte.

Volgende kortetermijnmaatregelen komen **prioritair** naar voor:

- Stroomopwaarts bufferen en vertraagd afvoeren
- Aanleggen en inrichten van nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's)
- Beschermen van kritische infrastructuur (o.a. dorpskernen, industrie, elektriciteitsvoorzieningen, ...) door aanleg van lokale dijklichamen, bijvoorbeeld in Roesbrugge en Stavele
- Structureel onderhoud van alle waterlopen verhogen
- Dynamisch peilbeheer
- Verzekeren en optimaliseren van de afwateringscapaciteit, o.a. via het Lo-kanaal en de IJzer vanuit Diksmuide naar Nieuwpoort
- Verzekeren van voldoende uitwatering naar zee op diverse locaties, zowel gravitair als getij-onafhankelijk
- Opstart traject opmaak plan "Ruimte voor water IJzervallei"
- Grensoverschrijdende samenwerking versterken

Als aandachtspunten zijn te vermelden :

- ontwerpen van te realiseren terreinmaatregelen worden afgestemd met lokale actoren, terreineigenaars en -gebruikers.
- voor het aanleggen en inrichten van nieuwe gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG's) is, voor zover de werking ervan een effect heeft, een Flankerend Beleid Landbouw aangewezen.

Voor de aanpak op **langere termijn**, adviseert de Taskforce de opmaak van **een geïntegreerd en actiegericht meerjarenprogramma**. Dat garandeert dat de Westhoek ook in de toekomst, rekening houdend met de klimaatscenario's, voldoende weerbaar blijft tegen de toenemende frequentie en intensiteit aan extreme weersomstandigheden. Op die manier kan structureel en geïntegreerd verder worden gewerkt aan waterzekerheid in het IJzerbekken.

De te ondernemen stappen zijn de volgende :

1. In kaart brengen van risico's en knelpunten en het bepalen van een aanvaardbaar overstromingsrisico.
2. Vastleggen van strategische en operationele doelstellingen om de risico's maatschappelijk aanvaardbaar te maken of te houden.
3. Opmaken en uitvoeren van een geïntegreerd actieprogramma met lokale actoren en belanghebbenden.

De **talrijke bestaande initiatieven en projecten** worden hierbij niet uit het oog verloren en zullen, waar mogelijk, verder worden gezet en versterkt.

Ook **de grensoverschrijdende samenwerking** met Frankrijk moet verdergezet en nog versterkt worden.

Tenslotte formuleerde de Taskforce ook een advies over **de governance** of de nood aan een duidelijke structuur om dergelijk geïntegreerd meerjarenprogramma op te volgen.

Hierbij pleit de Taskforce voor een systeemaanpak waarbij de integraliteit wordt bewaakt en er voldoende daadkracht is om het meerjarenprogramma effectief uit te voeren. Het advies is ook om zoveel mogelijk gebruik te maken van de reeds bestaande, goed werkende structuren op de diverse niveaus (Vlaams – Bekken – Gebied).

Zo wordt aangeraden om de opgerichte **Taskforce** - in de bestaande samenstelling - verder te laten doorlopen om de uitvoering en implementatie van de acties te bewaken en op te volgen.

Ook de huidige **bekkenstructuur** kan worden aangehouden, vermits daar al een brede lokale vertegenwoordiging aanwezig is en er al sprake is van een multidisciplinaire aanpak.

Ook de werking van begeleide lokale **gebiedscoalities** wordt best verder uitgebouwd over het hele bekken.

Beslissing

De Vlaamse regering neemt akte van het advies Weerbare Westhoek.

De Vlaamse Minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS